

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Ne pusti odtekati gnojnice!

Prišla bo zopet ljuba, od nas toliko zaželjena vigréd ali vzpomlad. Končali se bodo kmetovalcu in poljedeln dnevi počitka in prišli dnevi dela. Zjutraj bo treba zgodaj vstajati, zvečer pa pozno spat iti; počitka bo malo. A vse to ne straši pridnega in marljivega gospodarja, on se vestno spominja starega pregovora: „Kdor zgodaj vstaja, mu kruha ostaja“.

Dober in umen gospodar tedaj ne trati zlatega časa, a on pa tudi ne trati svojega blagá. A žalibog, da pa niso vsi gospodarji dobri in marljivi v tem smislu, ali takó rekoč nečejo biti. Nekateri zapravljajo svoje blagó ne vedé kakó, drugi pa iz zgolj malomarnosti. To se zgodi posebno pri potratu gnojnice, katero še dandanes ne znajo dostojno ceniti. — Modri rek: gnoj je zlató, je še premalo razumljiv našim poljedelcem; zatorej vidimo še dandanes, — kar je res žalostno —

gnojnico (scalnico) odtekati iz dvora po póti v kako lužo, v bližnji pótok ali kam drugam, da se tako za večno izgubi. Mar gnojnica ni gnoj? Dá! gnojnica je gnoj in še sicer dober gnoj, kateri mora, da bo kmetovalcu v prid, takó cenjen biti, kakor vsak drugi gnoj. Nikar ne pusti odtekati tega dragocenega blaga in ne zapravljaj tako sam svojega imetja!

Gotovo se še spominjaš, dragi čitatelj, dogodbe, katero so „Dol. Novice“ o svojem času pisale, v potrdilo, da je gnojnica dobro gnojilo, namreč o hlapcu, kateremu se je po nesreči voz poln gnojnice zvrnil na sosedovo njivo, kjer je potem vse lepše rastlo. Čestokrat lahko vidiš z lastnimi očmi, kakó lepo raste trava na onem vrtu, na katerega se odteka z deževnico zmešana gnojnica. Mar to ni dokaj viden dokaz, da je gnojnica dober gnoj? Le enkrat sam poskusi z gnojnico pognojiti mali kos vrta ali travnika, drugo pa pusti negnojeno in videl boš, kje bo lepše in bujnejše rastlo, ali na prvem gnojnem, ali na drugem negnojnem delu!

Podlistek.

Potne črtice.

Spisuje Ant. Kocmur.

XII. Pismo. — Iz Kafarnauma.

Bivajoč v Tiberiji smo se pogodili za ladjico za 30 frankov, da nas popelje v tri ure oddaljen Kafarnaum. Za vesla so prijeli štirje zagorelci, ki so kakor stroj ladjico vedno v eno mer dalje podili po jezeru. Vožnja je bila kaj prijetna ter se je tudi kaj lepo okoli videlo. Ob obalih rastejo cele vrste lepih, rudeče-belo cvetečih oleandrov, ki jezero kakor trak obrobjujejo. Prišedši na mesto nekdanjega slovečega Kafarnauma, smo videli same razvaline. Le še kaki lepi, debeli, iz kararskega marmora izdelani stebri leže zanemarjeni in zapuščeni po tleh. Med temi razvalinami pa vse eno raste bolj redka pšenica z lepim klasjem, kakor bi bila zasejana. Drugega ni tu, kakor par revnih, iz kamenja zloženih bivališč, bolj našim sušilnicam kakor hišam podobnih. Ravno temu mestu je zažugal Gospod, da zaradi mnogih njegovih

čudežev, katere je videlo, bilo bi povišano do neba ako bi bilo verovalo; pa zaradi njih upornosti bo ponižano do pekla — s pristavkom, ko bi Sodska mesta videla take čudeže, bi še do danes stala itd. Razvidno je, da se omenjeno pretenje čisto spolnuje. Saj je vendar na najlepšej legi, z rib bogatim Genezareškim jezerom; in bogata pšenica kar po sili izpod kamenja raste; lepi oleandri se kakor češminje sami sade, pa vendar je vse tako žalostno in zapuščeno.

Dalje odrinemo po drugej strani nazaj. Po kakej doberj uri vožnje smo se obrnili h kraju; ker ladjica ni mogla prav do kraja, so nas brodniki po meter globokej vodi na breg prenesli. Tu je bilo nekdanj ribarsko mestice Betzajda, domačija sv. Petra in Andreja. Zdaj pa ni drugega, kakor na nekem vzvišenem kraju je studenček, da vrtil pred edinim zidovjem eno mlinsko kolo, katero pa ima namesto lesenih korcev, debele prstene vrče navezane, kar pa tako ropota, kot bi strašilo. Ker je bilo že popoldne in čas za kako suho južno, smo se polegli kar po domače kot kosci

Ker vemo, da je gnojnica res dober gnoj, zato jo moramo vloviti in to v posebne posode. Najboljše je, ako si napravimo poleg živinskega hleva globoko jamo, katero znotraj z ilovico obdamo, — kar vsak sam lahko stori — ali jo pa obzidamo in s cementom obložimo, kakor vodnjake. To zaradi tega, da gnojnica ostane v jami, da je zemlja ne popije. V to jamo napeljemo gnojnico, pokrijemo jo potem z močnimi deskami (diljami), da ne izhlapeva, posebno pa, da se ne zgodi kaka nesreča. — Če imaš takó napravljeno jamo, treba ti je še posodo, — najboljše je sod — v katerej odpelješ to tekočino kamor hočeš. Gnojnica je pa sama na sebi premočna, zato gnojimo ž njo vzpomladi in jeseni, ko je vreme deževno, pa tudi drugokrat, ako jo stanjšamo, to je, če jo zmešamo z vodo.

Koliko je pri nas še pašnikov in travnikov ali košenic, na katerih pa še mah gospodari! Polívaj take kraje sedaj vzpomladi ali kak deževen dan z gnojnico, da si jih zboljšaš; ker gnojnica ne gnoji samó zemlje, temveč zamori in pokonča tudi mah. Ako hočeš več živine rediti, moraš več krme imeti; ako pa hočeš več krme imeti, zboljšuj si svoje pašnike in travnike! To veš, da se še delo košnje ne izplača, ako le tù in tam kaka betva kvišku molí, kakor na nekaterih košenicah. S stanjšano, t. j. z vodó zmešano gnojnico prilívaj tudi sedaj sadnim drevesom, da bodo krepkejša in plodovitejša.

Gnojnica je pa tudi dobro gnojilo za rahlo, peščeno zemljo, ker slednja se mora z mokrotnim gnojem gnojiti, da se zboljša. — Pri mestih, kjer imajo vrte za zelenjad ali povrtnino tudi za so-

čivje, ondi vže dobro vedo ceniti gnojnico, ker s slednjo večkrat prilivajo tem rastlinam, da njih rast pospešujejo. Takó bi morali tudi vsi drugi poljedelci ceniti to zlatá vredno tekočino, katero lahko zvozimo tudi na marsikatero žitno polje ali njivo, da rastline boljše vspevajo.

Z gnojnico pa umni kmetovalci, — kateri imajo suhi gnoj v posebnem kraju shranjen, ne pa v gnojnici in deževnici stoječega, — tudi večkrat suhi gnojni kup polivajo, to pa posebno v poletju, da bolj vlažen ostane, da ne zogleni ali ne splesni. Ker se, kakor iz gnoja, tako tudi iz gnojnice najboljši redilni sok, amonijak, izhlapeva, — to nam znači oni hudi vonj (duh) vsakega gnoja in gnojnice, — zato ne smemo pustiti, da bi gnojnica predolgo ležala, ali pa jo moramo z mavcem ali gipsom potresti, ker slednji se z amonijakom, najboljším redilnim sokom združi in ga tako obdrži v gnoju ali gnojnici.

Ako hočeš, ljubi kmetovalec, umno gospodari, in če želiš sam sebi dobro, ne pusti odtekati in zgubljevati, rastlinam tolikanj potrebnega in dobrega gnojila, gnojnice! Korenito se poprimi tudi tega dela, da ti ne bo odšla niti najmanjša tróhica rastlinskega soka; to bo gotovo tudi pripomoček k tvojemu blagostanju!
—1.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Največ prahu vzdiga, najsilnejši hrup prizadeva „verska šola“, katero, kakor znano, zahteva verna stranka nemških poslancev v državnem zboru.

pod neko smokvino drevo, kjer nam je kaj dobro dišala mrzla pečena perutnina in črno vino v steklenicah ter tudi hitro pripravljena črna kava. Ko smo tako nekaj časa ležali, se je brž nabralo in okoli nas poselo vsake baže ondotnih ljudij, ki so razdrapani, kakor pravi hrvatski cigani, ter so neprenehoma v nas zrlí. V šali se jim je kterikrat zagnal kak oddelek perutnine, pri katerem je prišlo večkrat do lasanja, čegavo da bode vrženo. Čez nekaj časa so pa že začeli klicati: „bakšiš, piastre“. Da bi bil pa ta bakšiš saj bolj gotov, so delali tudi na neke lesene piščali itd. Med tem malim glediščem prijezdi ravno iz objezerskega grmičevja na lepem belcu, katerega je vodil na vrivici zagorel deček, soproga Pariškega Rothšilda, za njo tako dve strežkinji — ter ravno tako za temi Rothšild sam v lovski obleki s puško na rami ter tudi s svojimi strežaji. Za temi sledilo je še kakih 30 konj, mul itd., da so nosili šotore in drugo; razun tega je bilo še 40 samih spremljačev, ki so prišli na ta dober zaslužek iz daljnega Damaska s svojimi živalmi. Zvedelo se je iz go-

tovega vira, da stane Rothšilda vse to spremstvo 25 sto gold. na dan, ter da se je odločil dva meseca ogledovati deželo svojih pradedov Judov. Ker je bil ondi ravno studenec, so se mudili tudi oni nekaj časa tamo blizo nas. Priliko sem imel opazovati ga že prejšni dan v frančiškanskem samostanu v Tiberiji, ko je ravno tik mene sedel pri črni kavi, pa nisem od začetka vedel, kdo da je. Mož je star nekako 36 let, tenek in srednje postave; ter bo menda tudi najbogatejši v tem delu sveta. Zato je ondi napravljaj in zalagal za Judovske šole potrebne vodnjake ter puščal revnim Judovskim selom tisoče itd.

Odpravili smo se dalje vsak na svojo stran. Brodniki so nas zopet znosili na ladjico, razpeli jadra, da je ladja sama pliskala naprej po gladini, kakor ptica. Na jezeru nastanejo vsako popoldne hudi vetrovi, ki pridejo od juga, kar se pa popoldne le redko zgodi. Ladjica se je tako zibala, da je bila nas vseh trdna misel, da bo še treba plavati, ako bi si ne bili hitro pomagali na stran, ter vozili bolj ob obrežji. Prišli smo ravno do

Podpisujejo se prošnje za to postavo pa tudi zoper njo po vsej Avstriji. Tudi pri nas so nekateri glasovi zoper njo. Res je, da ni prav, da se nič ne ozira na materni jezik; toda mi smo prepričani, da se bode v tem gotovo popravila po zahtevanju naših in družih slovanskih poslancev — potem jo bomo popolnoma veseli. Zato sme pač vsak Slovenec brez skrbi podpisati dotične prošnje za versko šolo, katere pač vsi želimo. Gotovo je dobro znamenje to — ker jej ravno judje in pa njih liberalni hlapci najbolj nasprotujejo. Sršeni le dobro sadje razjedajo.

V državnem zboru se pretresa postava, po kateri bi se nekoliko skrčile pravice visokošolcem.

Imenitni Slovan, ki je uže toliko dobrega storil Slovanom, zlasti pa svojemu hrvatskemu narodu, škof **Strossmayer** v Slavoniji, praznuje 50letnico svojega mašništva. Dobil je neštivilno čestitek od vseh krajev — tudi slovenski državni poslanci so mu čestitali v skupnem pismu. Slovesno zlato mašo bode imel v stolnej cerkvi v Dijakovaru 19. marca. Vdeležilo se bođe imenitne slavnosti tudi nekaj Slovencev.

Kaj je novega po širokem svetu?

Bismark in njegov govor je še vedno ono solnce, okoli katerega se vse suče. Bismark se je pohvalil, da ima 5 milijonov vojakov, da se tedaj nikogar ne boji, Francozi in Rusi pa pravijo: mi jih imamo še več — se tudi ne bojimo niti Nemcev, niti koga družega. — Podobno govoré navadno „fantje“ predenj se stepó. — Kaj, ne bođe — li morda ravno taka tudi tukaj?!

Papež še vedno sprejema poslaništvo od vseh strani širnega sveta. Zadnji čas je sprejel po-

revnega sela Magdale, ko je pastir gnal čredo ovac na pašo. Skorej neverjetno pa vendar res je, da so šle lepo redno dve in dve beli skupaj in na kak osmi ali deseti par je pa šel kak črn jarec, kot korporal med njimi. Nemci so vpili: „Schauen Sie, wie eine Militärform!“ Dalje smo prijadrili pred zidovje Tiberijskega mesta, katerega obrežje že jezero izpira, da se lahko kar iz hiš skače že v pri kraji nekaj metrov globoko vodo. Bilo je tudi vse polno kopalcev starih in mladih, že 8 letni dečki so kot žabe pod našo naprej gredočo ladjico pod vodo sem in tje švigali, kot kake morske deklice. — Prišli smo na obrežje zunaj mesta v naše tabore — drugo jutro pa naprej. Ker sem se namenil, da bi bilo to moje pismo zadnje o Palestini, akoravno smo še 9 dni tam potovali, kar sem že v nekem drugem listu opisal. — le še nekaj ob kratkem.

Že zgodaj zjutraj smo jahali z zelo nizkega kraja Tiberije čez neko precj rodovitno žitno polje na višino. Čez nekaj ur smo dospeli vrh gorovja,

slaništvo, ki mu je prineslo bogatih darov iz države Maroko v zapadnej Afriki — od tamošnjega sultana.

Italijani in Francozi se vsaki dan bolj pisano gledajo. Italija se oborožuje na vse kriplje.

Bolgarija — najbolje je skorej, da molčimo o njej: vse je pri starej negotovosti. Rusija je baje stavila glede nje — posebne predloge večim veledržavam. Prvi med njimi, seveda, je — da Koburžan knez Ferdinand zapusti Bolgarijo.

Piše se nam:

Iz slavne Franc Levstikove vasi pri Velicah Lašičah. (Dalje.) — Leta 1854. pa obide Levstikove stariše misel in želja, prodati svoje imetje in se preseliti nižje doli na Dolenjsko.

Z žalostnim srcem smo gledali njih sosedje, kako so prodajali svoje tukajšno imetje, ker žal nam je bilo za srčno dobrimi sosedji.

Imeli so dve kmetiji, namreč: svojo domačo in pa v Vel. Lašičah pripodedvano po očetu Levstikove matere. V vsaki kmetiji je bilo eno osmino cele zemlje. Prodali so obe kmetiji. V Vel. Lašičah kupcem na drobno, svojo domačo pa tukajšnjemu sosedu Matiju Tomšiču, kateri že 33 let z vso pridnostjo in kmetijsko razumnostjo obdeljuje tisto kmetsko zemljico, ki je redila mladega Levstika.

Tisti dan, ko so se Levstikovi stariši, bratje in sestre od nas odslavljalji, smo jim podajali s solznimi očmi roke. Pa tudi oni so z žalostnim srcem zapuščali svoje sosede, svojo rojstno hišo in neizrečeno prijetni sadnji vrtec. — Preselili so se na veliko kupljeno kmetijo v prečinski fari na

kjer je velika neobdelana ravnina, bogata samo ondotnega osata. To je ista puščava, kjer je nasitil Gospod 5 tisoč ljudij. Blizu stoji še nek drug vzvišen rob hriba; na tej gorskej ravnini pa je učil osmere blagre. Pot je peljala čez Kano Galilejsko, ki je le majhno selo. Pozneje smo prišli od druge strani v Nazaret in zopet dalje po lepih žitnih ravninah, kjer so večinoma želi. Navadno tam nimajo nobenega voza, ampak jim velblodi vse prenesó. Privezanih drugo za drugo smo srečali kakih 30 kamel, katere so nesle umetno povezano pšenico — vsaka kakih 5 ali 6 stavkov. Naprej je jahal na osličku deček in za osličkom so šle vse kamele privezane druga za drugo.

Prišedši na najlepšo goro Palaestne-Karmel, smo si ogledavali nekaj dni okolico. Ker je lep razgled po morju sredozemskem, videl se je že v daljavi iz Beyruta piskajoč parnik, da se bomo ž njim odpeljali. Hajd povezat razkopane bisage in po malej uri z gore k morski obali v Kajfo kupit si vozne listke do Suežkega prekopa! Razume se,

Dolenjskem. Med odhodom za spomin, pa vem, da so se tudi ozrli na tukajšno velikansko lipo, ki stoji v vasi pri luži poleg ozke cestne črte, ki se vije iz okrajne ceste v Dvorsko vas. Lipa ima v sedanjem obsegu na najdebelejšemu kraju okrog 7m in 1dm, skozi sredo debla meri 2m 22cm. Koliko je stara, nihče ne vé; le to se govori, da je bila pred dvesto leti tako votla, da je bližnji sosed mali voziček v votlino shranjeval, katera votlina se je pa do sedaj popolnoma zarasla. *)

Dolgo smo še potem žalovali za dobrimi sosedi Levstikovimi, ali družino Jožkovo, tako je namreč domače ime pri tej hiši. A vnovič nas je užalostil nekdo, namreč — telegram.

Prinesel nam je dne 17. novembra 1887. l. prežalostno novico o smrti, da je izdihnil svojo plemenito dušo dne 16. nov. naš sosed in rodoljub gospod Fran Levstik. Vse sosede je pretresla novica. Naj bolj je užalostilo sosede Levstikove vrstnike. Veliko mi vedo povedati o umrlem Levstiku. Zato so pa ti vrstniki tudi spričevalci mojega pisanja.

Kakor mi povejo sosede; je Levstik le malo katerikrat obiskal svojo rojstno vas. Vendar je bil leta 1858. pri tukajšnjem sosedu celo poletje. In kdo ve, če ravno tisti čas ni bil zato v svoji rojstni vasi, da je opazoval kmetijski jezik? Kjer ves ta čas je svoje visoke misli pokladal na pisalni papir.

Naše žalovanje za njim dovolj jasno priča dopis, objavljen nekaj dni po njegovi smrti v „Slovenskemu Narodu“.

Na koncu dopisa pa je umrlemu Levstiku položen venec. Splela ga je iz lepih pismenskih

*) To pač ne boče mogoče; kedar so še človeku nova pljuča zrasle, kadar jih je zgubil? Ne verjamemo, da bi imela vaša lipa račjo lastnost!

da so nam pred odhodom iz Azije pogledali še malo v naše potne torbe, ali ni kaj davku podvrženega notri itd. Poskakali smo potem v malo barko, da nas pelje na od kraja čakajoč parnik. Ravno še pri zadnji stopinji v Palaestini je to nadležno ljudstvo na vso moč kričalo, misleče si: „Na naši zemlji si, še daj še „bakšiš“ (darilo). Že seženj od obrežja — zdaj pa — slovo — o zgodovinska Palaestina, in tudi tvoja nadležna bakšišarija! — Ko je parnik trikrat že žvižgal, priklonil se je še po navadi z zastavo do vode za odzdrav: „Z Bogom“ Kajfa! Po malej uri vožnje bilo je že videti veliko Karmelsko gorovje z ogromno cerkvijo, kot bela sedeča račka na malej kopici sena. — Nastala je noč. — Drugi dan dalje mimo Jaffe in tretji dan pokazal se je Port Suez. Dva dni pozneje smo bivali v Aleksandriji, od tu pak nastopili smo 80urno vožnjo čez veliko lužo — Sredozemsko morje — do Brindisi. (Dalje sledi.)

rožic njegova rojstna vas ter ga poslala za njim v mrzli grob. Glasi se:

Mi sosede skup zberemo
Lepe rožce nezvenljive,
Iz njih Ti venec lep spletamo.
Ki ima besede pomenljive:
„Vživaj duša Levstikova, nebeško veselje.“
Tak-le venec je naj bolj lep in pozlačen,
Po Bogu naj Ti boče podarjen. —

Franjo Gruden ml., sosed.

Kostanjevica 11. februarja. — V nemškem sadjerejskem listu, „der praktische Obstzüchter“ sem bral spis o vrednosti in porabi skuržev. Ker imamo po Dolenjskem tega drevja tudi precej, s sadom njegovim pa nihče ne ve prav ravnati, vsaj pri nas ne, sem se namenil omenjeni članek v Dol. Novicah priobčiti v poduk kmetovalcem, ki imajo kaj skurževega drevja. Skurževo drevo raste silno počasi in ni lahko v drevesnici tacega drevja iz semena izrediti, ker izmed 100 ozelenelih rastlin jih ostane, da dorastejo, komaj 10 ali pa še ne. Cepiti se da na drobnico ali pa na glagovec; vender ne raste cepljen nikoli tako lepo ko iz semena izrejen. Njegov les je čvrst in trd in je jako cenjen za marsiktero rabo. Listje je podobno jesenovemu. Droben sad, ko iz drevesa pade, ni za vživanje; tako silno je skominast, da usta in grlo kar skupaj vleče. Mehki skurži so pa dobra jed. Vender ima pa skuržev sad le trd in pust pravo veljavo. Nemci ga rabijo za zboljšanje jabolčnika in hruševca, ter ga, več ko je jabolčnik in hrušek, toliko dražje plačujejo. Cent skuržev se plačuje po 15 do 20 mark, včasih celo po 30 mark. Nemci pa delajo s skurži tako le:

Trde skurže otresejo in precej v mlinih za sadje zmečkajo. To kašo spravijo, kakor je, v odprt sod, kjer čaka toliko časa, da je ves jabolčnik v sodih. Ko se je to zgodilo, se še-le stlači sok iz zmečkanih skuržev. Skurševega mošta, ki je zarad obilne čreslovine silno zagaten, prilivajo potem po 50 do 60 litrov na 1200 litrov. Jabolčnik neki dobi potem veliko bolji okus, se lepo sčisti in se tudi bolji drži. Ko je sod s skurževem zalit, zapiše gospodar na sod skurževca od leta 18 . . Dolenjecem se bo na vsaki način treba dobro poprijeti sadjereje; posebno reje jabolčnik in hrušek, ker s slivami ni že tako nič več. Pri tem pa ne pozabiti tudi na skurže, ki vtegnejo dati prej ali poznej dolenjskim sadjerejcem lepih novcev. Ko bodo trgovci izvedeli, da se pri nas tega sadja dobi, ga bodo gotovo radi kupovali, posebno ker ga nikjer obilo nimajo in ga tudi, kakor omenjeni list pravi, še dolgo ne bo preveč. S slivami, kakor sem rekel, ni zdaj nič več. Suhih, če tudi brez dima sušenih, neče skoraj nihče. Slivovka pa že do zdaj ni mogla konkurirati z iz špirta ponarejena, ter bo zdaj še manj. Vsak Dolenjec trdi, da je dac na špirit

prezisek in da so nektera določila v novi šnopsovi postavi za naše kmete naravnost škodljive. Že se slišijo glasovi, da najbolj kaže slivnike posekati.

Minulo jesen se je iz Dolenjske v tuje kraje jako veliko orehov izvozilo, ki so se dobro plačevali. Koliko imamo pri nas pašnikov, ki so kakor v nalašč za to drevje. Zakaj bi ne sadili orehov, kar da silno malo truda, pa prav lep dobiček. Lotimo se tega dela kar precej prihodno jesen, ali, če mogoče, še to spomlad. Orehov, in hrušek jabolk, skuržev nam dacarji menda vender ne bodo zapečatili.

L. A.

Iz Mokronoga dne 23. januarja. — Razna društva, ki blažijo človeška srca, širijo omiko itd., se snujejo po naši mili domovini. Da so vsa taka društva velicega pomena in koristi, pripozna gotovo vsakdo. Nahaja se pa več pomenljivih društev, katerih pomen in namere so sploh ljudstvu v naših pokrajinah premalo ali celo nič poznane. Eno tacih prekoristnih društev, ki se posebno po deželi premalo pozna in razširja, je gotovo društvo „rudečega križa“, katero ima tako blaga, domoljubna in dobrodelna načela, ter človekoljubno nalogo, namreč streči v vojni palim ranjenim, ali umirajočim vojakom, ter podpirati njih zapuščene vdove in sirote. — Da bi se to prekoristno društvo bolje razširilo med ljudstvo, navdušila je blagorodnega c. kr. okrajnega glavarja v Krškem gosp. Weiglein-a vzvišena misel, poprijeti se dela, ter toplo spodbujati prebivalce svojega okraja, da si začnejo snovati podružnice „rudečega križa.“ In res po skrbnem prizadevanji se je posrečilo gosp. okraj. glavarju, da so se ustanovile v okraji v kratkem času štiri take podružnice, ki štejejo danes skupno do 400 udov. — Tako so po prizadevanji g. okrajnega glavarja ustanovili najprvo rodoljubi Kostanjeviškega sodnijskega okraja svojo podružnico, za tem so sledili rodoljubi Krškega in Radeškega sodnijskega okraja. — Dne 19. januarja t. l. pa so se na prijazni poziv gosp. okraj. glavarja sošli tudi rodoljubi Mokronožkega sodnijskega okraja v Mokronogu, da si vstanovijo enako podružnico. Omenjeni dan popoldne prišla je k udeležbi res obilna množica raznovrstnih stanov. Gospod okraj. glavar je razvil navzočim v svojem krepkem nagovoru pomen in načela tega društva, a gospod Klein, c. kr. vladni koncip. v Krškem pa je kaj lepo in obširno razložil zgodovino tega važnega društva. Obá gospoda govornika sta navdušila navzoče tako, da so si takoj ustanovili svojo podružnico z letnim doneskom 1 gld. za uda, in še tisti dan je pristopilo k društvu 68 udov. — V odbor so volili udje 12 članov, med njimi prvomestnikom g. c. kr. okrajnega sodnika Adolfa Pfefferer, a namestnikom nadučitelja gosp. Andreja Grčar.

Rodoljubi krškega okraj. glavarstva so pri tej priliki kaj sijajno pokazali, da se zanimajo, ter vedó ceniti toliko pomenljivo, človekoljubno društvo; gospod okrajni glavar pa si je s svojim požrtvovalnim trudom pridobil pri tem največ zaslug. Slava mu!

Naj bi se tudi po družih okrajih naše mile domovine našle merodajne osebe, ki bi posnemale našega čast. gosp. okraj. glavarja, in v kratkem času bode društvo rudečega križa zelo razširjeno, ter poznano, v vsaki priprosti vasi. —ar.

Iz Polja 16 svečana. — Predpust je minil; ne maram ga obsojati, pa tudi ne hvaliti, zameril bi se morda kakemu zaostalemu ženinu, ki se mu ni izpolnila želja, katero je nosil že dolgo skrito v prsih. Enako bi se zopet ne prikupil pozabljeni nevesti, katere ni doletela sreča obleči zakonsko krilo. Pustil bodem torej pretekli predpust v presojo posameznim; vsak naj ga sodi kakor hoče dobro ali slabo.

Kaj naj bi toraj poročal bralcem „Dol. Nov.“ od todi, da „narodnost“ v naši fari skoraj spi in dremlje. Le malo se dela pri nas za narodnost, med tem ko se drugje pridno ustanovljajo razna društva. Čudno bi se zdelo tujcu, ako bi prišel v našo faro in bi ne našel nikakega narodnega društva v takej veliki fari kakor je pri D. M. v Polju. Da zares morali bi biti v izgled nam Poljcem vasi in občine po Krasu in Primorskem, kjer cvetejo ter se veselo razvijajo razna narodna društva v čast in ponos naroda, ter delajo v prosep omiki in izobraženosti.

„Je li pri nas kaj enacega nemogoče?“ Ali je pa še clo kar naravnost nepotrebno —? More mi kdo na te dve vprašanji odgovoriti?! Jaz menim da ne. Kdor le količkaj pozna naše razmere, pritrtil mi bode precej, da kako narodno izobraževališče bi ne bilo pri nas nikakor odveč, posebno pri naših fantih, pri katerih se močno pogreša prava olika. Moja želja ni, da bi koga razžalil s tem dopisom, ampak moja srčna želja je, da se vendar kdaj ožive sposobni možje, da mi bode kdaj mogoče poročati v „Dol. Nov.“, da smo napravili pri D. M. v Polju bralno društvo. To bi ne bilo gotovo kaj posebno težkega, ker v tukajšni papirnici je mnogo osobja, katero bi gotovo ne odreklo svoje moči.

Iz začetka bi se, seveda, ne smeli zbatí vsake sapice, ter vsake nasprotne besede. Ker je vsak začetek težak, tako bi se tudi tu našle razne ovire, katere bi se pa s trdno voljo gotovo odpravile. Začnimo se torej že enkrat narodno gibati. Častno ni, da spimo med toliko delujočimi. Dela je dovelj čez glavo, predno se vse vravna. Ali jaz upam, da bode tudi vspeh časten in obilen. Toraj na delo rojaki!!!

„Skrivni.“

Domače vesti.

(Šolske novice.) G. Fr. Cetelj, učitelj v Stopičah šel je v pokoj. G. Karl Završnik, učitelj na Selih pri Šumberku, gre v Toplice. C. kr. deželni šolski svet je pritrtil, da se ustanovi v Trebnjem čveterorazredna šola.

(Razpisana) je služba c. kr. notarja v Krškem.

(V Dragi) pri Travniku se danes odpre nova pošta.

(Goriška ljudska posojilnica) vabi svoje člane na občni zbor 1. marca.

(Vojaški nabori) bodo na Dolenjskem letos tako-le: V Krškem od 8. marca do 17., v Novem mestu od 20. do 28. marca. V Metliki 3. in 4. aprila, v Črnomlju 5., 6. in 7. aprila, v Kočevju od 9. do 12., v Ribnici 13. in 14., v Velikih Laščah 16. in 17., v Višnji gori 19. in 20., v Litiji 23. do 26. aprila. Nabirali bodo letos tudi fante iz 4. razreda.

(Sadjarsko razstavo) v Ljubljani namerava prirediti letošnjo jesen kmetijska družba.

(Na Jesenicah) pri Veliki dolini se je otvoril brzojav ali telegraf. Brzojavno postajo utegnejo dobiti tudi v Gradacu pri Podzemlji.

(Hranilnico) in posojilnico snujejo v Ribnici.

(Nove ustanove za kranjske dijake.) V Gorici nedavno umrši g. Wiederwol, rodom Kočevcec, volil je 4000 gld. za ustanove revnim kranjskim dijakom brez ozira na narodnost. Blag mož torej ni posnemal tistega Stampfla z znanimi Kočevsko-nemškimi ustanovami.

(Nov zavod.) Svoje častite bralce opozarjamo na današnji inserat gosp. prof. Vrhovca. Ustregel bode gotovo živi potrebi in želeli bi bilo, da se podjetje vresniči.

(Iz Leskovške dekanije) od podružnice sv. Valentina na Straži zahvaljujejo se lepo za lepo slovesnost, katero so imeli 19. febr., ko so blagoslavljali nov altar: — g. dekanu leskovškemu, domačemu g. mojstru, ki jim je napravil altar, g. organistu in gospodičinam pevkam, ki so tako lepo povzdigovali lepo slovesnost.

(Muzikalno-deklamatorično akademijo na korist dijaškemu podpornemu društvu) priredé novomeški dijaki pod vodstvom svojega pevovodje č. g. P. Hugolina in s prijaznim sodelovanjem nekaterih gospodov v sredo dné 14. marcija t. l. v dvorani „Narodnega doma“. — Vspored obsega: 1) Dr. Benjamin Ipa-
vic: Kdo je mar? Moški zbor, spremljan z orkestrom. — 2) Nemška deklamacija. — 3) J. Haydn: symphonie Nr. 3, adagio in allegro. Četvororočna igra na klavirji. — 4) **: Vjetega ptiča tožba. Samospev za bariton, spremljan s klavirjem. —

5) **: Pogled v nedolžno okó. Kvartet. — 6) Rob. v. Hornstein: Käfer-Hochzeit. Dvospev, spremljan s klavirjem. — 7) C. M. Mangold: Frühlingseinzug. Mešan zbor. — 8) J. Löw: Duo brillant iz Wagnerjevega „Tannhäuser“, za harmonij in klavir. — 9) Tovačovsky: Straža na Višehradu. Moški zbor. — 10. Herbart Turjaški, dramatični prizor v 3 oddelkih. — Začetek ob 7. uri zvečer.

(†Umrli v Ljubljani.) Občeznani in spoštovani lastnik tiskarne Josip Rudolf Milic 72 let star. — Anton Bonač, tiskar in predsednik tiskarskega društva 29 let star. — Slavnoznaní akademični podobar Franc Zajc. — Slavoljub Skaberne, ljubljanski trgovec je potovaje v Novomestu v Trebnjem pri svoji stari materi na kozah obolel in umrl. — Naj v miru počivajo.

(Zvončki.) Kljubu hude zime in obilega snega imamo vendarle že prve zvončke. Gospod Gregorc, tukajšnji marelar, nam jih je prinesel.

(Družba sv. Mohora) jako živo vabi, naj se zapisujejo tudi za letošnje leto pridno stari in novi udje — obetaje, da bode delala po tužnej smrti vstanovitelja te „družbe“ g. Andreja Einspielerja v tistem duhu in s tistjo gorečnostjo kakor doslej. Da tudi mi želimo in kličemo iz celega srca: Dolenjci — sploh Slovenci vpišite se, ako tega še niste storili, precej — vsaj prihodnjo nedeljo, ker je čas za vpisovanje odločen samo do 5. marca. Bodite prepričani, da nobenemu ne bode žal; za mali denar — eden forint — bode prejel šestero sledečih knjig:

1. „Življenje preblažene Device in Matere Marije in sv. Jožefa“.

2. Tomaža Kempčana: „Hodi za Kristusom!“ „To je najlepša knjiga“, pravi neki učen mož, „kar jih je prišlo iz rok človeških“. Bukvice izidejo ob enem kot molitvenik in se morejo tudi naročiti po družbi izvirno vezane v kozje usnje, po 60 kr. z zlato in po 50 kr. z rudečo ali marmorirano obrezo. Priporočujemo vezane, ker posamezen vez bi stal skoro še enkrat toliko.

3. „Občna zgodovina“, 12. snopič.

4. „Slovenski Pravnik“.

5. in 6. knjiga sta stara, priljubljena znanca „Slov. Večernice“ in „Koledar“ za l. 1889.

(Divja mačka.) Pri lekarničarju v Krškem so zapazili, da jim neka žival kokoši davi. Nastavili so past in drugi dan vjeli divjo mačko. Poslali so jo v Ljubljano in dobili nabasano nazaj.

(Pri porotnih obravnavah) pred c. kr. okrožnim sodiščem v Rudolfovem imeli so se odgovarjati naslednji obdolženci:

1. Dné 14. febr. Henrik Müller iz Starega Trga pri Trebnjem radi hudodelstva goljufije po krivi prisegi; od obtožbe oproščen; — 2. dné 15. febr. Janez Primc iz Mal. Bana pri Ko-

stanjevici radi hudodelstva sokrivnosti na ponareji javnih upnih listov (bankovcev): obsojen v petletno težko ječo; — 3. dné 16. febr. Karol Porupsky, pomožni uradnik pri c. kr. okrajnem sodišči v Kočevji, radi hudodelstva uradnega izneverjenja: obsojen na dve leti težke ječe; — 4. dné 17. febr. brata Janez in Jože Oblak iz Loške vasi pri Toplicah radi hudodelstev uboja in težke telesne poškodbe: obsojena prvi radi uboja na poldrugo leto težke ječe, drugi radi težke poškodbe na sedem mesecev ječe; — 5. dné 18. in 19. februvarja Martin Maver in Jera Jaklič iz Sv. Marjete pri Žužemberku radi hudodelstva umora: prvi obsojen k smrti na visicah, druga od obtožbe oproščena; — 6. dné 20 febr. Karol Kahné iz Dedendola pri Zatičini radi hudodelstva požiganja: obsojen na dvanajst let težke ječe.

(Vremenski preroki), ki so letošnji zimi s koncem januarija že pogin napovedovali, varali so se zeló. Sredi februarija padlo je po Gorenjem Štajerji, po Tiroljih, Predarlškem in severnem Češkem toliko snega, da tako visokega ne pomnijo stari ljudje. Na Češkem so po krkonoskem gorovji, Šumavi in po drugih višavah hiše do strehâ zapadene. Po Predarlškem in po Gorenjem Štajerji udirajo se plazovi, da je promet po več dni ustavljen.

Razne vesti.

* (Ubožtvo) v hrvatskem primorju je grozovito zavoljo debelega snega. Devet ljudi je poginilo v občini Krivempotu v snegu; pri sv. Jurju pa šest ljudi. Sneg je porušil veliko hiš, pokončal mnogo glav domače živine. Ljudje izpod snega kopljejo koreninice, da se preživé.

* (V hlevu) grajščine „Ungar. Altenburg“, lastnina nadvojvode Albrechta, je 3400 glav živine, mej temi 1840 molznih krav.

* (V severnej Ameriki) v mestu Filadelfiji je žena, ki tehta 967 funtov. Ubog mož, ki jo mora rediti. Radovedni smo, kedaj je skorej 10 centov težka ženica zadnjič videla svoj palec na nogi.

Smešnice.

(Neki nčen ali razmišljen profesor) se nekđaj spreha ob vodi. Vjame žabo ter seže po žepno uro, da pošteje, kako žabi bije žila. Ko tako dolgo poskuša, vrže uro v vodo, žabo pa vtakne v žep.

(Nepazljivost.) Učitelj vpraša: Koliko ur ima dan? Učenec: Petindvajset. Učitelj: Kdo ti je to povedal? Učenec: Ali niste malo popred rekli, gosp. učitelj, da se je dan zdaj že za eno uro podaljšal?

(„Čemu je Bog krompir vstvaril?“) vpraša šaljivec v veseli družbi v pričo dveh kmetskih oderuhov. Nihče ne zna šaljivcu pogoditi. „No,“ pravi ta, „da more tudi siromak kaj odreti.“

Listnica uredništva.

Gosp. Piro Krasinski: Hvala! Prihohnjič.

Sejmovi na Dolenjskem:

V marcu: 1. na Toplicah; 5. v Novomestu; 10. na Raki in Smuki (Žužb. obč.); 12. v Drnovem (pri Krškem), Črmošnicah, na Veseli gori pri Rakovniku in v Litiji; 17. v Žužemberku in Mokronogu; 18. v Krškem; 20. v Metliki; 26. v Mirnipeči, Kostanjevici, na Dolih (Mokron. okr.) in v Višnjigori; 27. v Črnomlju; 29. v Zatičini ter 31. v Rovišah (Krški okraj).

Žitna cena v Novem mestu 27. februvarja 1888.

Domače pšenice mernik 2 gld. — kr., Debelače (koruze) 1 gld. 40 kr., Soršice 1 gld. 60 kr., Rži 1 gld. 60 kr., Ječmena 1 gld. 40 kr., Ajde 1 gld. 30 kr., Ovs 75 kr., Krompirja 80 kr.

Loterijske srečke.

Gradec 18. februvarja	86	20	89	12	16
Trst 25. februvarja	87	35	62	73	75

Za popravo hlše katoliške družbe rokodelskih pomočnikov v Rudolfovem so darovali:

Gg.: Jan. Narobe 2 gld., Ant. Peterlin 4 gld., Iv. Grm 20 gld., Neimenovan g 25 gld., Neimenovan g. 5 gld., Sim. Zadnik 5 gld., Fr. Brulec 3 gld., Iv. Zupančič 3 gld.

Potrtega sreča naznanjamo tužno vest, da je vsemogočni Bog našega iskrenoljubljenega soproga, oziromá očeta, brata in svaka, gospoda

Josipa Rudolfa Milic-a,

lastnika tiskarne, jublanta in meščana,

po dolgej mučnej bolezni, previdenega sè svetimi zakramenti za umirajoče, danes popoldne ob 3. uri, v 72. letu njegove dobe, k sebi v boljše življenje poklical.

Sprevod in pogreb druzega umrlega boče v četrtek, v 23. dan t. m. popoldne ob 4. uri iz lastne hiše, Stari trg št. 19 na pokopališče k sv. Krištofu.

Dragi pokojnik boči priporočen v blagi spomin in molitev!

Sv. zadušne maše služile se bodo v mnogih cerkvah.

V Ljubljani, v 21. dán februvarja 1888.

Ljudmila Milic roj. Šmajdek,
soproga.

Marija Gschaider,
sestra.

Rudolf in Ljudmila,
otroka.

Franc Gschaider,
veleposesnik,
svak.

[21]

Poziv!

Ustreglo se bo morebiti marsikterim starišem, ako se da njihovim hčeram prilika, popolniti svoje vednosti. Podpisani namerava z nekaterimi svojih kolegov otvoriti žensko nadaljevalno šolo, v kateri se bo poučevalo v humanističnih in realističnih predmetih. Cene bodo nizke. Otvoriti pak je mogoče ta kurz le, če se oglasi najmanj 20 učenk. Natančnejši načrt poznoje. Oglasila naj se blagovolé pošiljati pod naslovom:

Iv. Vrhovec,

c. kr. prof. v Rudolfovem.

Zahvala.

Za milo sočutje mej boleznijo in ob smrti naše preljubljene hčere, sestre, oziroma svakinje gospice,

Alojzije Kastelic,

izrekamo vsim prijateljem in znancem, posebno pa še častiti duhovščini, dariteljem vencev, dalje vsem gospodom nositeljem krste itd. kakor tudi vsomu spoštovanemu občinstvu toplo zahvalo.

[31]

Žalujoči zaostali.

Razglas.

Ker k občnem zboru dne 12. februarja 1888 dovolj povabljenih prišlo ni, se občni zbor vnovič na

4. marca 1888 dopoldne ob 9. uri

v občinsko pisarno v Metliko z dostavkom skliče, da se bode ta dan, čez na dnevni red stavljen predmet, brez ozira na število nazočih društvnikov, sklevalo.

Nadzorstvo l. dol. posojilnice v Metliki,
dne 13. februarja 1888.

Janez Kapelle,

[24]

prvomestnik.

Gospodarico

(hišno)

išče vodstvo deželne kranjske vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Rudolfovem.

Ona bi učencem in poslom — s pomočjo deklet — kuhala in kruh pekla. Za postelno in namizno perilo skrbela. Mlečno klet, svinjake in kurnik nadzorovala. Plača 10 for. na mesec, prosta hrana, prosto stanovanje v lastni sobi.

Le resnično strogo poštene, slovenskega jezika tudi v pisavi zmožne ženske oglašajo naj se za to službo do 15. marca t. l. pri

[32—1]

vodstvu šole na Grmu.

Hiša na prodaj!

V Novem mestu se proda hiša števil. 35, trdno zidana, z opeko krita, za vsako kupčijo ali gostilno pripravna, s hlevom za 6 konj in 3 svinjski hlevi, proda se takoj in pod pogodnimi pogoji. — Natančnejši pove

Franc Jelenc v Beršlinu.

[29—1]

Pošta Novomesto.

Izdaten zaslužek

more si brez težave pridobiti vsakdo, ki živi na kmetih in zna pisati slovenski. — Ponudbe pošiljajo naj se v zaprtih pismih z napisom „izdaten zaslužek“ upravitelstvu tega lista.

[20—2]

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajec.

Graščina Berlog

daje v najem:

mlin z žago, veliki brod na Kolpi z k tem pripadajočim stanovanjem i zemljo, zraven tega se dajejo v najem več oralov njiv in vinogradov na dobre i poštene zakupnike. — Poblížej o temu pri oskrbništvu graščine Berlog pošta Metlika. [25—1]

Za pobožnost svetemu Jožefu na čast priporočam lepe molitvene bukve, imenovane:

Pas svet. Jožefa in sedem nedelj svetemu Jožefu posvečenih,

ktore je spisal pokojni g. župnik Janez Volčič — Veljajo v usnje vezane 60 kr., z zlato obrezo 80 kr. — Dobiva se tudi v vseh Ljubljanskih bukvarnah.

[22—1] *J. Krajec,*
tiskar in založnik „Dol. Novic“.

Hiša na prodaj.

V Kostanjevici je na prodaj tik ceste ležeča hiša št. 30. s hlevom, podom, obokano kletjo, vrtom in velikim prostorom. Hiša je trdno zidana in z opeko krita, ter pripravna za trgovino ali pa tudi gostilno. Vse natanko pové

[28—1]

Janez Kržičnik v Kostanjevici.

Vinograd na prodaj!

v najlepši legi, tako rekoč oserče lubenske gore, prav dobro zasajen, s hišo in kletjo vred, se proti gotovi plači cenó proda. — Kje? pove iz prijaznosti Vredništvo „Dol. Novic“.

[23—1]

Pristava na prodaj.

Prodaja se na deželni tabli vpisana pristava (marof) komaj tri ure od Novega mesta oddaljena, s hišo in gospodarskimi poslopji in lepo uravnanim skupno ležečim zemljiščem, ki meri 91 oralov 337 štirjaskih sežnje; od tega spada: na pohišstvo 280□; njiv 19 oralov 576□ sežnje, travnike 5 oralov 1308□ sežnje, vinograde 2 orala 672□ sežnje, sadne vertove 4 orala 1432□ sežnje s blizo 3000 sadnimi drevesi različnih vrst, pašnikov 6 oralov 321□ sežnje, gojzda 52 oralov 1253□ sežnje s smrekami in hrasti dobro zaraščen, in je 3200 deblov izbranih in zaznamovanih za različno rabo. — Vse se proda proti prav ugodnim plačilnim pogoji za 15.000 for.

[26—1]

Več pove iz prijaznosti Vred. „Dol. Novic“.

Učenec,

priden in zmožen slovenskega in nemškega jezika, vzame se takoj v prodajalnico z mešanim blagom, —

Prošeno je osobno priti.

pri gospodu Janko-tu Puhek-u,
v Črnomlju.

[27—1]

Novomesto. — Natisnil J. Krajec.